

Asia: 1/41/2016

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietinnöstä ja työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuojalaiksi

1 luku. Yleiset säännökset

Yleiset kommentit

Tietosuoja-asetus jättää elinkeinoelämänkin kannalta kansalliselle lainsäädännölle liikkumavaraa useassa kohdin. Tämän vuoksi tietosuojaa koskeva kansallinen lainsäädäntö tulee hajautumaan yhtäältä tietosuoja-asetukseen, toisaalta sitä täydentävään kansalliseen yleislakiin sekä lisäksi alakohtaiseen erityislainsäädäntöön. Tietosuojaa koskevan lainsäädännön hallinta tulee väistämättä yrityksissä vaikeutumaan.

Kansallisesti sovellettavan yleislain säätäminen on Teknologiateollisuus ry:n mielestä kuitenkin perusteltua, koska tällöin voidaan hyödyntää asetuksen tarjoama liikkumavara, joka suurelle määrälle yrityksiä on tärkeää. Liikkumavaran perusteella yleislaissa voidaan pitää ennallaan työelämän tietosuojaa, henkilötunnuksen käsittelyä ja sananvapauden käyttöä koskevat kansalliset hyväksi havaitut käytännöt.

Soveltamisalasäännöksen asiallinen sisältö on mielestämme kunnossa, mutta soveltamisalaa koskevan pykälän 2 hahmottaminen edellyttää erillistä perehtymistä kahteen eri tietosuoja-asetuksen artiklaan sekä asetuksen VII lukuun. Luettavuutta ja ymmärrettävyyttä tulisi parantaa avaamalla asetukseen tehtyjä viittauksia sekä esimerkiksi pilkkomalla pykälän toinen lause osiin. Samalla olisi poistettava ilmaisu "...lisäksi soveltuvien osien ja lukuun ottamatta...", joka on omiaan aiheuttamaan tulkinnanvaraisuutta.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2 luku. Käsittelyn oikeusperuste eräissä tapauksissa

Yleiset kommentit käsittelyn lainmukaisuutta koskevasta 3 §:stä.

3 §:n 1 kohta koskee mm. henkilön asemaa tai toimintaa julkisyhteisössä ja elinkeinoelämässä kuvaavien tietojen käsittelyä. Lakiehdotuksessa edellytetään, että ”... käsittelyn tavoite on yleisen edun mukainen ja käsittely on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden”. Yleisen edun määrittelemättömyys aiheuttaa tulkinnallista epävarmuutta. Esitämme, että lainkohdassa säilytetään nykyisen henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 8 kohdan mukainen toteamus, että käsittely olisi mahdollista myös rekisterinpitäjän tai tiedot saavan sivullisen oikeuksien ja etujen turvaamiseksi.

Henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään ns. konsernikäyttöperusteesta. Kun tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia aletaan soveltaa, asiasta todetaan vain asetuksen johdantolauseessa 48. Kyseisessä johdantolauseessa sanotaan, että ”rekisterinpitäjillä, jotka kuuluvat konserniin tai keskuselimeen kuuluvaan laitokseen, saattaa olla sisäisistä hallinnollisista syistä johtuen oikeutettu etu siirtää konsernin sisällä henkilötietoja, asiakkaiden tai työntekijöiden henkilötietojen käsittely mukaan luettuna”.

Suomalaiset yritykset ovat hyötynet merkittävästi henkilötietolain ns. konsernikäyttöperusteesta, jonka ansiosta konsernin sisäinen henkilötietojen käsittely on onnistunut ilman merkittävää hallinnollista taakkaa. Teknologiateollisuus ry pitää tärkeänä, että ehdotetun tietosuojalain esitöissä tuodaan selkeästi ilmi, että nykyinen kansallinen tulkintakäytäntö jatkuu, vaikka lain säännöksen sijaan asiasta todetaan vain asetuksen johdantolauseessa.

Yleiset kommentit erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta 5 §:stä ja rikostuomioita ja rikkomuksia koskevasta 6 §:stä.

Henkilötietolain kumoamisen yhteydessä tietosuojalautakunnan myöntämät luvat mm. rikostuomioita tai rikkomuksia koskevan tiedon käsittelemiseksi lakkaavat. Elinkeinoelämän kannalta on erittäin tärkeätä, että tietosuojalautakunnan myöntämiin lupiin perustuva käsittely voi jatkua tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkaessa.

TATTI-työryhmän mietinnössä on nostettu esiin tarve säätää lupien kattamasta käsittelystä erityislaeissa. Jotta ylimenovaihe ei aiheuta ongelmia yrityksille, on tärkeää että erityislakien vastuuministeriöt ryhtyvät välittömästi toimimaan soveltuvien lakien uudistamiseksi. Toimiva ratkaisu voisi myös olla erityislakien lupia koskevien pykälien ottaminen liitteeksi yleislakiin, jolloin varmistettaisiin saumaton toiminta tietosuojalainsäädännön muuttuessa.

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettavan ikärajan tulisi olla:

13 vuotta

Ikärajaa koskevat perustelut

Teknologiateollisuus ry:n näkemyksen mukaan sovellettavan ikärajan tulisi olla 13 vuotta. Hyödyllisiä nuorille suunnattuja palveluita on paljon, ja nuoret käyttävät palveluita usein hyvin itsenäisesti. Sen lisäksi että korkeampi ikäraja olisi todennäköisesti käytännössä toimimaton ratkaisu, on otettava huomioon että tietoyhteiskuntapalvelut ovat hyvin monimuotoisia eikä korkean ikärajan asettaminen kategorisesti kaikille palveluille soveltamisalaltaan yleisessä tietosuojalaissa ole kannatettavaa. Erityislainsäädännössä voidaan säätää korkeammista ikärajoista palveluille, jotka eivät sovellu lapsille ja nuorille.

Harmonisoidusta ikärajasta olisi yrityksille jonkin verran hyötyä, mutta siihen ei EU-tasolla varmastikaan päästä. Sen sijaan tärkeistä kauppakumppanimaista ainakin Ruotsi tullee soveltamaan 13 vuoden ikärajaa.

3 luku. Valvontaviranomainen

Yleiset kommentit suullista käsittelyä seuraamuslautakunnassa koskevasta 16 §:stä

Oikeus tulla kuulluksi on keskeinen oikeusturvan tae. Teknologiateollisuus ry kannattaa 16 §:ssä ehdotettua säännöstä.

Muut yleiset kommentit valvontaviranomaista koskevasta 3 luvusta.

Oikeusturvasyistä Suomessa on pääsääntöisesti katsottu että tietosuoja-asetuksessa säädetyn kaltaisen hallinnollisen sakon voi määrätä vain tuomioistuin.

Mikäli tietosuojaviranomian jatkossa määrää hallinnollisen sakon, pidämme perusteltuna, että asiasta päättää tietosuoja-lailla perustettavaksi esitetty seuraamuslautakunta. Lautakunnan toimivaltaan pitäisi myös kuulua tietosuoja-valtuutetun sijaan päättää väliaikaisen tai pysyvän rajoituksen määrittämisestä henkilötietojen käsittelylle.

Oikeustieteellinen koulutus perusvaatimuksena lautakunnan jäsenyydelle on perusteltu, mutta ei riittävä. Näemme tärkeäksi, että lautakunnan kokoonpanossa on sisäänrakennettuna tietosuojaa ja -turvaa koskevaa vahvaa teknistä ja organisatorista osaamista. Lautakuntaa tulisi myös kannustaa asiantuntijoiden kuulemiseen riittävän laaja-alaisesti, jotta varmistetaan seuraamuslautakunnan käsittelyn kohteena olevan rekisterinpitäjän tai tiedonkäsittelijän oikeusturva.

4 luku. Oikeusturva ja seuraamukset

Yleiset kommentit käsittelyn viivästymistä koskevasta 23 §:stä.

-

Tulisiko yleisen tietosuoja-asetuksen 83 artiklan mukaisia hallinnollisia sakkoja voida kohdistaa myös viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin?

kyllä

Perustelut

Vaikka ankaran taloudellisen seuraamuksen ulottaminen julkisiin toimijoihin on hallinnollisesti paradoksaalista, asetuksen rikkomisen moitittavuus tulee pitää yhdenmukaisena. Sanktion ei pidä muuttua sen mukaan, millä sektorilla toimitaan tai onko käsittelyssä kyse julkisen vallan käyttämisestä.

Käytännön tilanteissa sanktion soveltamisen vaihtelu voisi vaikuttaa kaupallisten riskien hallintaan. Julkisen ja yksityisen sektorin välisessä yhteistyössä ja kaupankäynnissä on ongelmallista, jos kaikkiin osapuoliin ei lain tasolla kohdisteta samoja tietosuojan vaatimuksia ja myös sanktioita.

Mikäli vastaus hallinnollisten sakkojen kohdistamista viranomaisiin koskevaan kysymykseen on ei, pyydetään esittämään näkemys vaihtoehtoisesta seuraamusjärjestelmästä.

-

Muut yleiset kommentit oikeusturvaa ja seuraamuksia koskevasta 4 luvusta.

Teknologiateollisuus ry kannattaa työryhmän lähestymistapaa, jonka mukaan rikosoikeudellisista seuraamuksista säädetään vain siltä osin, kun tietosuoja-asetuksen VIII mukaiset seuraamukset eivät tule sovellettaviksi.

5 luku. Tietojenkäsittelyn erityistilanteet

Yleiset kommentit henkilötietojen käsittelyä journalistisia, akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten koskevasta 27 §:stä.

Työryhmän ehdotus ottaa laajasti huomioon kansallisia journalistisia, akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun intressejä. Pidämme esitettyjä linjauksia hyvinä.

Yleiset kommentit tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa käsittelyä koskevista poikkeuksista ja suojaustoimista

Teknologiateollisuus ry ehdottaa muutettavaksi 31 §:n 1 momentin 3 kohtaa siten, että sen nojalla on mahdollista ryhtyä toimenpiteisiin ns. sattumalöydösten perusteella. Muutos olisi linjassa asetuksen resitaalin 159 kanssa. Muutos on tarpeellinen jatkotoimien perustelemiseksi, mikäli tutkimuksen yhteydessä tulee ilmi esimerkiksi jotain rekisteröidyn edun kannalta merkityksellistä.

Muut yleiset kommentit tietojenkäsittelyn erityistilanteita koskevasta 5 luvusta.

Työryhmän mietintö sisältää informatiivisen viittauksen lakiin yksityisyyden suojasta työelämässä (30 §), mikä on selkeyden vuoksi perusteltua. Pidämme myös perusteltuna, että henkilötunnuksen käsittelyä koskeva sääntely pysytetään tietosuoja-asetuksen myötä ennallaan (29 §).

Laki rikoslain 38 luvun 9 §:n ja 10 §:n 3 momentin muuttamisesta

Yleiset kommentit tietosuojarikosta koskevasta 9 §:stä.

-

Muut mahdolliset kommentit

Muita huomioita työryhmän mietinnöstä ja ehdotuksesta hallituksen esitykseksi

Oikeusministeriön työryhmän yritysvaikutuksia koskevassa arviossa todetaan, että yritykset rekisterinpitäjinä kokevat tietosuoja-asetuksen ongelmalliseksi ja se vaatii monilta yrityksiltä merkittäviä taloudellisia ja hallinnollisia ponnistuksia. Lisäksi yritysten kannalta aiemmin neuvovana ja ohjaavana toimineen tietosuojaviranomaisen rooli muuttuu asetuksen myötä vahvojen sanktiointitoimivaltuuksien pohjalta toimivaksi jälkivalvojaksi.

Näemme tärkeänä, että asetuksen soveltamisen alkaessa yrityksillä on edelleen mahdollisuus viranomaisen myötävaikutuksella kehittää ennakoivasti omia henkilötiedon suojan mallejaan ja saada lisäarvoa viranomaisen asiantuntemuksesta.

Hamilo Marja
Teknologiateollisuus ry